

Knjigi na pot

Zgodovino pišejo zmagovalci. Ta krilatica, ki jo različni viri pripisujejo različnim avtorjem – nekateri Georgeu Orwellu, ki je leta 1944 objavil odmevno kolumno s tem naslovom, drugi Winstonu Churchill, nekateri že Napoleonu, spet drugi danes bolj ali manj neznanim avtorjem, ki so v svojih delih uporabili to misel –, namiguje na dejstvo, kako izmuzljiva je lahko resnica in kako je svet, v katerem živimo in ga soustvarjamo, vedno odvisen od naših interpretacij, pogledov in konstrukcij realnosti. Orwell v omenjeni kolumni izraža strah, da bodo dogodki druge svetovne vojne, ki je takrat še trajala, za bodoče generacije za vselej enoumno in popačeno popisani v uradnih zgodovinah zmagovalcev, če nacističnemu propagandnemu aparatu uspe zmagati to vojno.

Tudi zgodovina Univerze v Ljubljani in Filozofske fakultete je prežeta z nekaj tovrstnimi trenutki, ki so grozili z apetiti po enoumnem predrugačenju zgodovine – od dekana Filozofske fakultete, ki izgine čez noč in se nikoli več ne vrne, do izгона nekaterih profesorjev, ki so motili uradno »resnico« določenega časa. Najostrejši rez v zgodovino naše *almae matris* pa se je zgodil leta 1943. V stoletni zgodovini je to edini trenutek, ko je slovenski jezik, ki je temelj Univerze v Ljubljani, za nekaj semestrov obmolnil, saj je marionetna oblast prepovedala izvajanje predavanj in seminarjev.

Pričujoča monografija, kot poudarjajo njeni avtorici in avtorji, ne predstavlja konca popisovanja zgodovine naše fakultete, pač pa njegov začetek. Prednost te monografije je v mozaičnosti epistemoloških in metodoloških pristopov, v avtorskih interpretacijah, ki ne zapirajo zgodovine, pač pa vabijo k dopolnjevanju, h kritičnemu dialogu, k iskanju novih

ali dodatnih argumentov, podatkov, dokumentov. Le ideologija pristaja na absolutno resnico, znanstveno mišljenje pa je dialoško in vabi k polemiki. K slednjemu vabi tudi ta monografija, ki je nastala v počastitev praznovanja stoletnice.

V času, ko pišem teh nekaj besed knjigi na pot, je za nami že dobra polovica najrazličnejših aktivnosti in dogodkov, ki smo jih na Filozofski fakulteti pripravili ob praznovanju stoletnice. Praznovanje smo začeli z razstavo o Francetu Prešernu, saj si z njim delimo rojstni dan – tretji december. Če bi v Ljubljani dobili univerzo sto let prej, Prešeren morda nikoli ne bi napisal *Sonetov nesreče*, vsaj uvodnega ne, o Vrbi, njegovi srečni, dragi domači vasi, ker ga njegova želja po znanju ne bi več vodila v tujino, na dunajsko univerzo, pač pa bi jo lahko uresničil kar doma.

Nekaj manj kot sto let po objavi *Vrbe* je bila ustanovljena Univerza v Ljubljani. Čeprav so bili ključni razlogi za njeno ustanovitev nacionalno zavedne narave, je vse to dogajanje v začetku 20. stoletja pomembno vplivalo tudi na individualna življenja ljudi. Danes ni namreč več nobene potrebe po goljufivih kačah, ki so nekoč Prešerna vodile v svet, v katerem je izkusil, »kako se v strup prebrača vse, kar srce si sladkega obeta«. Nevarnost sto let pozneje tiči drugod: v domačijski samozadostnosti. Zato je odpiranje v svet nujno in potrebno, kajti sebe ne moremo poznati in razumeti, če ne poznamo tudi zgodbe drugih ljudi in drugih svetov. Ampak najprej moramo poznati svojo lastno zgodovino. Ta knjiga je dragocen prispevek k temu. Ob stoletnici zato nazdravljam tej zgodovini in še vsem, ki bodo sledile.

Prof. dr. Roman Kuhar,
dekan FF